Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом

РІК III. ЛЬВІВ, 15. СЕРПНЯ 1929. Ч. 15

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Ощадности еміґрантів.

Багато еміґрантів вибирається на чужину не на постійний побут, лише щоби побути там якийсь час, заробити троха гроша і вернути потім до краю. Сезонові натомість еміґранти, які їдуть до Франції чи до Німеччини на полеві роботи, то вони виїзджають лише на заробіток.

Іде такий еміґрант на чужину, тяжко працює, відмовляє собі деколи харчів і одягу і лише числить скільки вже грошей придбав. Хотів би як найбільше мати наскладаних долярів, бо тоді зможе повернути до дому, купить кілька морґів поля, худобину і заживе краще як колись.

Еміґрант старається ощаджувати. Але що він робить з тими ощадностями?

Одна рільна робітниця в Німеччині щадила як могла. Гріш, який їй лишався по заплаченню коштів удержання, складала до старої паньчохи, яку тримала між старим дрантям під ліжком. Грошиків зложила чимало. Але раз почала робити порядок під ліжком, позбирала всі старі ганчірки і кинула до печі. По хвилині пригадала собі, що там була паньчоха з грішми. Прибігла до печі, але вже було за пізно.

Інший випадок. Еміґрант Г. був пять літ у Зединених Державах Америки. Ховав заощаджений доляр до доляра і врешті доскладався пять чи шість тисяч. Працював разом з жінкою дуже тяжко. На думку, що верне до краю багатим, що стане колись першим господарем в селі, тішився дуже.

Врешті спакував манаття, гроші зашив в ковнір, жінка трохи зашила в спідницю і їдуть. Доїхав аж до рідного краю. Та коли втомлений дорогою здрімався на залізниці, спритний злодій, який давно з ним їхав і підглянув, відрізав цілий ковнір і забрав всі доляри. Лише в жінчиній спідниці дещо остало, але мало було. Плач, нарікання, розпука, а злодія нема.

Ще інший випадок, про який ми недавно писали. Вернув господар з Америки й привіз гроші. Щоби йому не вкрали, закопав доляри в землі, всунувши їх перед тим у пляшку. Пляшка мабуть була зле заткана, бо коли господар по якомусь часі до неї зглянув, всі доляри були

нищені. Бідолаха не переболів втрати. З жалю повісився.

Таких і подібних випадків можна навести десятки й сотки. Еміґранти вміють щадити, але не вміють тих ощадностей зберігати. З голоду часом примирає, щоби по місяцях або роках це все втратити. Або вкрадуть йому гроші ще на чужині, або вкрадуть по дорозі, або по приїзді до дому. Кожному еміґрантові здається, що найпевніше мати гроші коло себе. І він тримає. Ховає по дірах, закопує в землі, кладе між солому в стодолі і певний, що ніхто йому не забере. А тимчасом діється інакше.

Чи не читали ви кілько еміґрантів вже переплатило життям свої доляри? Приїхав до дому, всім похвалився кілько грошей привіз, а в ночі прийшли злодії, його вбили, а гроші забрали.

Чи не читали ви ніколи, як еміґрант вернув до рідного села, гроші сховав в стодолі, а коли по якімсь часі заглянув до них, то переконався, що гроші миши погризли.

А цього всього не було би, якби еміґрант вмів хоронити свої ощадности. Хоронити їх можна тільки в банку. Там і гроші не пропадуть і ще процент еміґрант дістане. Кожний банк чи то в Зединених Державах, чи в Канаді, чи в Бразилії, чи Арґентині радо перешле гроші до краю, до банку, який йому вкаже еміґрант і еміґрант не потребує гроші везти зі собою і цілу дорогу боятися, щоби йому хто не вкрав. А приїде до рідного села, то може або зараз гроші відобрати, або зачекати аж вони йому будуть потрібні.

Цього наші еміґранти ніяк не хочуть зрозуміти. Вони чомусь бояться банків, не вірять їм. Пояснити це хіба можна малою свідомістю.

А тимчасом нещастя множаться, гріш марно пропадає, жирують лише злочинні елементи. Пора нашим еміґрантам схаменутися.

Бразилійська колєгія.

В попередньому числі нашого часопису помістили ми допис нашого кореспондента з Порто Уніон, у якому він торкнувся справи закриття української колеґії, одинокої української вищої школи на терені Бразилії. Дня 11. серпня ц. р. мають відбутися Надзвичайні Загальні Збори „Українського Союзу“, який є куратором цієї школи, щоби призадуматися над средствами віднови колеґії. Який вислід будуть мати ці збори, сьогодні не можемо нічого сказати. З огляду на віддаль, промине ще багато часу, заки дістанемо якусь позитивну вістку.

Справа бразилійської української колеґії на стільки важна зі становища української еміґрації, що не можна над нею перейти до дневного порядку. Була це одинока українська вища школа в цілій Південній Америці. Упала вона наслідком фінансових недостач

Українська еміґрація в Бразилії не молода. Має вона за собою довгу історію, але ця історія писана не такими приманчивими буквами, як історія української еміґрації до Зєдинених Держав Америки чи Канади. Коли українська еміґрація в Зєдинених Державах чи Канаді почванитися може далекойдучими осягами під матеріяльним і культурним оглядом, цього до Бразилії ніяк

І. ГУК

Дві сестри.

(Оповідання з життя канадійських українців).
(Докінчення).

— Просимо, розкажіть нам вашу історію, — просили гості.

Оля подала на впослідок каву й ось так почала розказувати:

— Ми цими днями опустимо нашу фарму, Ми маємо морґедж (гіпотеку) на фармі в п. Машера. Ви може знаєте його добродію? — спитала Оля.

— Хтоби не знав того старого лихваря? — відповів гість.

— Той Машер продав мужови Галі, котрий був на цій кольонії учителем, цю фарму.

Муж Галі перестудився й помер. Тепер прийшов час сплатити морґедж і процент. Ми грошей покладних не маємо, тому мусимо в кількох днях опустити фарму, хоч більша половина морґеджу є сплачена.

— Звідки ви тут в Канаді взялися? — поспитав гість.

— Ми є українки. В Старім Краю сестра моя Галя служила в дворі, а я в тих самих панів була служницею кухара. Нам родичі померли і ми виїхали до Канади. Я стала кухаркою в однім лонч румі. Сестра найнялась за вейтерку. Через день ми працювали, вечорами у вільний час ми ходили до школи і вчились анґлійської мови, писати, читати і рахунків.

Сестра крім того брала лекції на фортепяні, бо вона має надзвичайний талан до музики і співу.

Наші люди дізнались про нашу науку, насмівались з нас, кепкували — казали, що таким хлопкам, як ми, не треба науки. Докоряли нам, що ми хочемо від них відчужитися і стати панями. А Галю за її музику прозвали панею і не хотіли з нами сходитись.

Однак ми собі з того нічого не робили, — бо знали, що ми чесно поступаємо.

Вкоротці ми вивчились анґлійської мови, мені й сестрі підвищено заплату, а крім того віддано в наші руки весь заряд лонч руму. Однак вкоротці сестра вийшла замуж.

Ми зложили всі троє свої ощадности і за них купили в п. Машера фарму. Але що сталось дальше, ви знаєте.

— Чи ви все такий виставний обід варите? — питає гість.

— Ні! — відповідає Оля. Це тільки нині случайно сталося так. Ми думали попрощатися перед

віднести не можна. Боротьба за щоденний прожиток, боротьба в дуже неприятливих умовинах, невідрадні кліматичні відносини, все це було великою і вповні зрозумілою перепоною для всестороннього розвитку.

І на тлі тих відносин, повстала українська колеґія, якої завданням було виховувати українське молоде покоління і не дати йому потонути в бразилійському асиміляційному морі. Колеґія протревала кілька років і врешті мусіла припинити свою діяльність наслідком недостачі фінансових засобів.

Закриття колеґії в Бразилії, це важкий удар для української еміґрації в тому краю. Це доймаюча шкода, якої наслідки колись далися-би дуже відчути. Щоби цього не було, українська еміґрація в Бразилії повинна доложити всіх сил, щоби колеґію відновити.

Ми здаємо собі докладно справу з цього, що це не легка річ і що удержання такої школи це важкий тягар для української кольонії в Бразилії. На нашу думку в тій справі повинні прийти бодай з частинною помічю наші еміґранти в Зєдинених Державах і Канаді, котрі під економічним оглядом вище стоять, аніж наші переселенці в Бразилії. Тією помічю дадуть вони доказ, що не чужі їм культурні інтереси української еміґрації в Бразилії і що не байдужа для них доля рідних братів в Південній Америці.

Еміґрація до Франції.

Рекрутація робітників на виїзд до Франції відбудеться на терені станиславівського воєвідства в таких місцевостях і днях:

Стрий дня 19. серпня 1929 в приюті.

Станиславів дня 20. серпня 1929 в Державнім Уряді Посередництва Праці.

Коломия дня 21. серпня 1929 в гончарській школі.

Еміґрація до Еспіріто Санто.

Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові комунікує:

„Еміґраційний Уряд поручив своїм Експозитурам, щоби вони звертали увагу тим родинам, які не могли в цьому році дістатися до Канади й попродали вже свої маєтки, що Польське кольонізаційне товариство в Варшаві, вул. Свєнтокжиська ч. 11. може їх приняти на свої кольонії в Еспіріто Санто в Бразилії.

Докладніше про це можна довідатися в Експозитурах Еміґраційного Уряду і в Державних Урядах Посередництва Праці“.

Шикани канадійського лікаря в Ґданську.

В станніх днях канадійський лікар в Ґданську без ніякої причини здисквалифікував кількадесять еміґрантів, а в тому кілька родин і на цій підставі канадійський іміґраційний официр відмовив їм видачі віз.

Ці еміґранти перейшли вже цілий ряд лікарських контроль і їх узнано за здорових і здібних до виїзду. На цій підставі попродали вони в краю свої маєтки і вибралися в подорож. Їх здивування і розпука не мала границь, коли бачили,

виїздом з нашими сусідами і знайомими. Але наші приятелі видно погорділи, бо не приїхали, хоч приобіцяли. Зате ви, панство, прибули і ми забавилися з вами о много лучше, якби ми були забавилися з ними.

Гість подякував чемно за гостину і каже ніби зажурений:

— А що буде тепер з вашим куховарством?

— Я приймаю у вас обовязок і річ скінчена.

— Не дуже, — повідає гість серіозним тоном.

Мов громом ражена зблідла Оля. В одній хвилині всі її мрії порсли мов банька з мила.

Спостеріг це гість. Взяв приязно Олю за руку і каже: — Я вас не хочу брати за кухарку. Я хочу вас зробити менаджеркою (зарядницею) вашого власного готелю.

Очи Олі засвітили мов дві блискавки.

— Як ви це розумієте, — спитала вона здивована.

— Річ проста, — відказує гість. — Я з вашої бесіди пізнав, що ви маєте хист бизнесовий. Я відкуплю від Машера фарму і віддам вам назад на легких сплатах. Опісля пришлю своїх людей і вони вашу хату перероблять на „сомер ресорт“ (літнисько). Став зарибнемо, стайні переробимо на галю і зробимо все, що буде потреба, щоби люде мали де жити, спати і бавитись.

Обі сестри радо згодилися на пропозицію гостя і не посідались з радости. Галя сіла до фортепяну й грала, співала, поки молодіж не пустилася в танець.

По відїзді гостей, каже Оля до Галі: Бачиш, як то нам наша наука стала в пригоді. А люде картали нас, висмівали, казали, що хлопкам науки не потреба. Ось бачиш, каже Оля, нука кожному придасться і старий не повинен встидатись вчитися, бо сорому нема учитися, але ганьбою є, мати спосібність вчитися, а не вчитися.

За пару днів гість явився знову з робітниками на фармі.

Передав сестрам фарму на нових услівях — переробив усе, що було потрібно. І в коротці на його оголошення почали зїзджатись гості на фарму двох сестер.

Сестри вкоротці збогатіли, вийшли замуж і стали знаними на цілу околицю.

Ось до чого чесне життя, праця і наука веде чоловіка!

——o——

як канадійський лікар в Ґданську відкидає одного по другім. При оглядинах еміґрантів лікар цей заховувався як божевільний, кричав, копав ногою пашпорти еміґрантів і спішно випихав їх самих за двері.

Звертаємо увагу на це поступовання канадійського лікаря Еміґраційного Уряду і канадійських еміґраційних властей. Не можна допустити, щоби одиниця чи це в наслідок злого гумору, чи зденервовання чи може хвилевого очманіння просто знущалася над нещасними еміґрантами, які не бачать ні звідки помочі. Належало би, щоби еміґрантів оглядали колеґіяльно принайменше два лікарі в Ґданську, з чого один лікар повинен бути польським горожанином.

В справі продажи корабельних карт.

В еміґраційному Бюлєтені оголошено розпорядок Еміґраційного Уряду, що 1) інституції, які мають за завдання опіку над еміґрантами і 2) інституції, які мають зізволення на ведення кольонізації, можуть дістати від Еміґраційного Уряду позволення на роблення перевозових умов з уповажнення і на річ еміґранта, та з користю для него.

Стеження еміґраційних проступків.

Польський еміґраційний закон передбачує в артикулах 58 до 64. карні постанови за намову до еміґрації, за фальшиві представлення, за поширювання неправдивих вісток про відносини в чужих краях під оглядом еміґраційної конюнктури, за безправну рекрутацію поселенців або анґажування робітників поза границі Польщі, за перевіз еміґрантів без одержання концесії і т. д.

На підставі нового розпорядку уряду властивими до вношення і піддержування обвинувачення перед городськими судами — побіч або замість державної поліції — є орґани еміґраційного уряду.

Це доповнення закону увійшло в життя з днем 1. липня 1929 р.

Цертифікати на канадійскі візи.

Дня 22. серпня приїде з Варшави до Львова представник державних канадійських залізниць („Canadian National Railways“) і буде видавати тимчасові цертифікати на канадійські візи цим еміґрантам, для яких надійшли з Канади затверджені поіменні візвання (номінаціон). Ці еміґранти мусять зявитися особисто у Львові. Про це повідомили їх аґенції корабельних товариств: Cunard Line, Red Star Line, White Star Line, Holland America Line, French Line, Scandinavian Line і Baltic America Line) -- у Львові Тернополі і Станиславові.

Про ті цертифікати треба конечно постаратися в дні 22. серпня у Львові, бо без цих цертифікатів не будуть могли еміґранти одержати посвідок на безплатні пашпорти з Еміґраційного Уряду.

Зазначуємо, що з причини обмеження еміґрації до Канади, представних канадійських державних залізниць дуже рідко приїзджає до Львова і хто з візваних еміґрантів не постарається дня 22. серпня о цертифікат у Львові, буде чекати може більше як місяць на другий приїзд цего представника, або буде змушений їхати по цертифікат до Варшави.

Повище не відноситься до еміґрантів, які одержали поіменне візвання з Канади через корабельне товариство „Canadian Pacific Ry“ В цьому товаристві видає представник товариства цертифікати що два дні. Найблище видавання цих цертифікатів в „Canadian Pacific Ry“ буде відбуватися у Львові дня 21. серпня, в Станиславові дня 22. серпня а в Тернополі 23. серпня.

Старающіся про цертифікати на канадійську візу, мусять перед тим затвердити своє подання в Державному Уряді Посередництва Праці.

Жнива в Канаді.

Жнива для робітників в Канаді, це найкращий сезон заробітку. Ті, що працюють в копальнях і по фабриках, покидають в літі свою роботу і ідуть на жнива, щоби більше заробити і вдихнути в себе трохи свіжого повітря. На жнива дають залізничі компанії значну залізничу знижку для тих робітників, котрі виїзджають з міст. Найбільше робітників приїзджає в провінцію Саскачеван, бо ця провінція найбагатша в пшеницю і в ній найкраща земля.

Я в той час, як зачиналися жнива, працював у одного фармера в Кадворт-Саск. і міг дальше в нього лишитися на жнива. Але де там. Товариші як присіклися до мене, як зачали намовляти, що тут мало зароблю, то я дав себе намовити, подякував фармерові за роботу, взяв від нього зароблені гроші і рушив до Саскатуну. Приїзджаю до Саскатуну на стацію, а та маса робітників чекє вже на жнива. Треба і мені чекати.

Вишукав я собі нічліг, переспав ніч і на другий день іду оглядати місто. В місті всюди по ресторанах, по склепах повно робітників. Одні купують, що кому потрібне, декотрі шукають і в Саскатуні роботи на час поки зачнуться жнива а багато є таких, що позаходили до „пул-румів“ (доми, в яких є прилади подібні до білярдів) грають як очманілі і програють тяжко запрацьований гріш. В самім місті живе багато українських еміґрантів, котрі вже доробилися гарного майна. Деякі мають склепи, ріжного роду варстати, фризіерні і т. д. Є тут і Український Інститут ім. П. Могили, величавий, гарний будинок. В ньому находять приміщення українські студенти і студентки, котрі вчаться по ріжних школах.

Побувши в Саскатуні три дні, рішився я з товаришами їхати на жнива під Ріджайну. Приїхали ми вночі на стацію Девідсон. До раня мусіли ми чекати на стації а потім пішли довідуватися чи вже є жнива і чи потрібно робітників. Роботи не найшли і тому вернули до Саскатуну.

У Саскатуні перебули ще два дні і поїхали на північ недалеко Прінс Альберт. На стації Реддісон, тому, що мали вже небагато гроша, найшли порожній ваґон, в якому було трохи сіна на підлозі і там замешкали наче в готелі. Перебували в тому ваґоні цілих пять днів, доки нас фармері не розібрали на роботи.

Мені довелося попасти до нашого чоловіка. Обіцяв мені при штукованні (складанню снопів в копи) по 4 доляри в день. При виплаті по 12 днях він заплатив мені лише по 3.50 дол. Не помогли ні мої просьби ні грозьби, мусів я взяти, що давав і пішов до другого фармера. Цей обіцяв мені за працю при машині в часі молочення по 5 долярів денно. Це був совісний чоловік і заплатив мені при кінці все.

Робота в Канаді при жнивах є така:

Кожний фармер відповідно до скількости своєї землі має також машини. Як пшениця пристигне, заганяє одну або дві жниварки і ті косять, вяжуть і по 5—7 снопів скидають на купу. Робітник іде за жниваркою і 6—10 снопів складає в копи колоссям до гори. Жниварки є ріжні. Найбільше є таких, що то до них запрягають по 4 коні. Ті працюють до полудня. По полудні запрягають других чотири. Є також більші жниварки, які тягнуть трактори, які має кожний більший фармер.

По штукованні пшениця стоїть в копах 3—4 тижнів, пізніше заїздить на фарму машина і молотить. Тут машини цілком інакші як в краю. До машини возить звичайно 6 фір снопи і 3 робітників накидає снопи. Кожний робітник, що приїздить зі снопами до машини, не чекає ані пять хвилин. З одної і другої сторони машини стають фіри і снопи кидають на так званий фідер, котрий тягне снопи до машини, там далі є приладжені на оси півокруглі ножі, які розтинають звязаний сніп. Збіжжа іде дальше, обмолочується і відразу є приладжений так зв. „елевейтор", котрий тягне збіжжа на ваґу, важить і висипає в паку, на віз або на „трок" (тягарове авто з пакою на збіжжа), або впрост таки до шпіхліра, котрі находяться на полі. Зі соломою фармер не має клопоту. При машині є залізний вітрак з гострими крилами, котрий перетинає солому на дрібно і разом з половою і триною жене в довгу руру і викидає по фармі. По скінченні молочення, фармер підпалює стирти непотрібної соломи.

Ця машина, котру я тут описую, перемолотить багато більше як в старім краю. Снопи до неї возить 6 фір і кожна бере щонайменше 300 снопів, а на день ми возили по 12—15 разів. Отже за день ми перемолотили 21.000 до 27.000 снопів, так що найбідніший фармер мав на 3—5 днів молочення.

В часі молочення робота доволі тяжка. Ті, що возять снопи мусять вставати о 4 годині ранку до коней, молочення зачинають о 6 годині, а о 8 або 9 вечером кінчать молочення. По правді, так довго працюється лише у наших фармерів. У анґлійців, наприклад, праця треває коротше. Молотьбу вечором освітлюють запаленою соломою, так, що, коли глянути довкола себе, то скрізь видко луну великого пожарища.

При машині був я 15 днів і фармер виплатив мені і всім іншим по 5 долярів денно. Потім відвіз нас до найблизчої стації і звідтам порозїздилися, куди хто хотів. Зазначити ще годиться, що в часі жнив фармері дають харчі і то пять разів денно. Харчі вистарчаючі.

По скінченні жнив робітники їдуть на роботу до ліса. Деякі лишаються у фармера за яких 10—15 долярів в місяць і ціле удержання. Трапляється і таке, що і за харч треба робити без ніякої платні, бо в зимі за роботу важче аніж в літі.

С. Кутний.

З КАНАДІЙСЬКИХ КАРТИН.

Канадійський господар стоїть посеред лану пшениці.

КАНАДА.

ЗЛИЙ УРОЖАЙ В КАНАДІ.

Наслідком посухи в західних провінціях Канади в весняній порі не могло як слід розвиватися збіжжа. В деяких місцях неврожай був такий великий, що фармери переорали пшеничні поля і засіяли на них пашу. На загал збіжжа було рідке, а стебла не вищі пів метра. Дощеві опади з початком літа направили дещо урожай, але жнива випали гірше як пересічно, хоч зерно є грубе.

Наслідком неурожаю ціна збіжжа пішла значно в гору. Були дні, де за один бушль пшениці плачено на біржі в Вінніпеґу навіть 1.75 долярів. Пізніще ціна дещо спала, але все таки платять тепер за бушль пшениці около 1.50 дол.

Неврожай в Канаді мав цей вплив, що впали заробітні платні робітників, скоротився час праці при жнивах і молотьбі, а канадійські іміґраційні власти обмежили приїзд нових еміґрантів до Канади.

КОНСЕКРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕПИСКОПА.

Дня 14. липня ц. р. відбулося в Едмонтоні висвячення нового українського епископа для Канади о. В. Ладики. У акті свячення взяли участь високі церковні достойники, як еп. К. Богачевський з Філядельфії, еп. Такач з Пітсбурґа та інші. Українська кольонія зїхалася дуже численно. Сотки й тисячі українців прибуло автами й залізницею не лише з цілої Альберти але і з цілої Канади.

БРАЗИЛІЯ.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР.

Українці в місті Куритибі, в провінції Парана, зорґанізували український центр, в якому є такі відділи: освітний, студентський, спортовий, театральний, забавовий і іміґраційний.

Кожний відділ розпочав вже працю. Іміґраційний відділ опікується новими українськими еміґрантами і вишукує для них працю.

Шведи на Україні.

Як доносять часописи, шведський уряд перевів небувалу досі в історії еміґрації репатріяцію 900 шведів нащадків ґрупи мешканців Швеції, котра в 1670 році залишила свій край і поселилася сперше в Даґое в Естонії, а потім в 1781 році вислано її до Херсону на Україні.

З початком цього року шведська кольонія на Україні найшлася в дуже скрутному положенні і тому звернулася до шведського уряду з проханням уділити їй дозволу на поворот до краю. Притім зазначила, що весь час свого побуту на чужині, вона придержувалася рідної мови, звичаїв та релігії рідного краю. Прохання і уряд і суспільність приняли незвичайно ввічливо і дали згоду на поворот.

Історія поселення шведських селян на Україні така:

В 1670 році, коли шведські переселенці осіли в Даґое, належала та балтійська провінція до Швеції. Свободу, яку вони мали від шведського уряду втратили в 1721 році, коли та провінція дісталася під панування Росії. Кількакратно посилали депутації до царів і щойно в 1780 році вдалося їм дістати царський указ, з якого 80 літ пізніше користали вже всі селяне на території бувшої Росії.

Одержану тим способом свободу шведські селяне окупили втратою землі, на котрій власники не хотіли їх довше тримати. Не мали нічого іншого, як далі мандрувати і шукати нового пристановища. Шведські селяне рушили на Україну і опинилися на українських степах. Під доглядом козаків відбули вони довгу дорогу, бо 1.200 кільометрів протягом девяти місяців. В часі дороги вимерла майже половина еміґрантів. Врешті по побіді над Турками шведи заняли простір землі, вибудували на ньому хати і почали господарити. В 1792 році було їх 200 осіб. Стверджують це церковні книги, які провадив шведський пастор, що товаришив мандрівці. Від 1792 року до 1929 число шведів на Україні зросло до 900 осіб.

Наслідком згоди шведського уряду, шведські кольоністи вже залишили Україну і з Одеси відїхали пароплавом до Констанци в Румунії а звідтам поїдуть залізницею до балтійського порту, де на них чекатиме шведський пароплав. Мають їх поселити в окрузі Крістіянштадт в південній Швеції. Супроти цього, що шведські кольоністи не могли продати свойого майна на Україні, шведська суспільність зібрала дорогою складок фонд кількадесять міліонів золотих, щоби тим робом помогти поворотцям загосподаритися в рідному краю.

Аграрна кріза в Зєдинених Державах.

Через кілька тижнів відбувалися в американськім конґресі дискусії над справою допомоги фармерам. Земельна кріза, котра в останніх роках приняла поважний характер, була причиною, що президент Гувер рішився скликати надзвичайну сесію конґресу, щоби цему зарадити. Остаточно конґрес приняв урядовий законопроєкт у котрім зазначено, що буде заіменована фармерська комісія, котра має занятися підтриманням кооперативного руху та уділюванням позичок для фармерів. На ту ціль має бути утворений фонд із 500 міліонів долярів.

Однак такий законопроєкт не принесе багато помочі для збіднілого фармерства. З уділювання позичок у першій черзі будуть користувати багатші фармері. Проти такого законопроєкту виступили були й поступовіші конґресмени, як з демократичної так і республиканської партії. Вони внесли законопроєкт, котрий вносив деякі зміни до урядового, однак при голосованню перепав.

В часі дискусії над ним сенатор Брукгарт з Айовн грозив зорґанізуванням нової, третої партії. Взагалі сильний протест деяких конґресменів вказує на це, що серед фармерів зростає незадоволення спричинене недбайливим ставленням уряду до рільничих справ.

Положення американського фармера погіршується з року на рік. Задовжений фармер, або залишає фарму, або оставляє там свою родину, а сам іде до міста шукати роботи. Не маючи роботи в місті, де вже й так багато робітників чекає на неї, стає фармер звичайним робітником на великих фармах, котрі є власністю багачів і перетворюється на звичайного сезонового робітника.

Заробітна платня фармерського робітника дуже низька, бо на місяць заробляє він ледви 40 долярів, а то й менше.

Департамент рільництва оголошує, що число фармерського населення від 1910 року до 1929 зменшилося о 4,500.000 душ. Причини до цего подає департамент рільництва такі:

„До управи ріллі застосовується щораз більше машин, котрі звільняють з праці багато робітників, а також малі доходи з фарм.“

На потвердження останнього подає рільничий департамент такі дані: пересічний дохід фармера за „працю і заряд“ виносить на рік 600 долярів. (З того має вижити ціла його родина!) Хотяй фармери становлять у Злуч. Держав 30 проц. населення, то пересічні зиски в 1919—1919 виносили 20 прц. В роках 1925—28 дохід упав до 7—10 проц. І рівночасно, коли ціни на рільничі продукти впали, то ціни на рільничі машини значно піднеслися, а податки зросли о 250 проц.

Ці числа вказують виразно на сильний зріст аґрарної крізи в наслідок чого задовження фармерів стало зростає. Коли 1910 р. довги фармерів (морґечі) виносили $ 1,726,173,000, то 1925 р. зросли до $ 4,517,259,000. До того вартість фарм упала з $ 77,923,651,599, яку мала 1920 р. до $ 57,017,740,040 в 1925 р. Отже на протязі пятьох літ завдяки девалюації загальна вартість фарм обнизилася о 20 міліярдів долярів.

Врешті ухвалений конґресом тарифовий (митний) законопроєкт піднесе ще більше кошти утримання, чого не вирівнає піднесена ціна на рільничі продукти й приведе до ще більшого зубожіння фармерів.

Бразилійська кава.

Найважніщим продуктом Бразилії, що знаходить попит на світових ринках, є кава, якої Бразилія є головним на світі продуцентом. Крім Бразилії продукують каву і вивозять на світові ринки також інші краї а передовсім східні Індії, Колюмбія і Венезуеля. Обчислюють, що на цілому світі консумується кави около 24 міліонів мішків по 60 кільоґрамів. Цю консумцію виповнюють стоячі поза Бразилією краї зі своєю річною продукцією в висоті 9 до 9 і пів міліонів мішків. Решту около 15 міліонів мішків річно покриває Бразилія. Тимчасом продукція кави в Бразилії значно перевищає можливий експорт і майже щороку лишається багато непроданої бразилійської кави. Зіставлення з останніх літ ось як виглядають:

Жнива в році:	Продукція	експорт	остало (в мішках по 60 кґ.).
1926/27	15,300.000	14,305.300	1,000.000
1927/28	25,800.000	14,716.000	10,000.000
1928/29	10,550.000	12,850.000	2,000.000
1929/30	22,300.000	15,000.000	7,000.000

За останні чотири роки непроданий запас кави Бразилії виносить майже 16 міліонів мішків. Така маса непроданого товару спричинює спадок цін на каву на цілому світі. Щоби боронитися перед цим, спадком, бразилійці маґазинували перед війною свою каву в европейських пристанях, а передовсім в Ґамбурґу, а випускали її на ринок тоді, як відчувалася недостача кави. Після війни бразилійські продуценти кави, передовсім з провінції Сан Павльо, Ріо де Жанейро, Еспіріто Санто і Мінас Джереас зробили договір, що велику частину кави не будуть вивозити з бразилійських портів, а продуцентам кави виплатять 80 процент вартости замаґазинованої кави, за що вони платять 90 процент маґазинового. Ця т. зв. „defeza“ або оборона цін бразилійської кави має цей наслідок, що ціни кави держаться високо на світовому ринку. Одначе при цьому замітити треба, що гроші на оборону одержують бразилійські продуценти за порукою сао-павлійського уряду від чужих капіталістів: американських і анґлійських. Але на довшу мету не дасться держати в маґазинах мас кави, бо псується через це її якість. Надто, як в Бразилії, так і поза Бразилією повстали в станніх роках нові просторі плянтації кави, овоч яких вже в найблизчому часі піде на ринок. Ця надпродукція кави викликує занепокоєння, а навіть у декого бажання неурожаю, наприклад, через приморозки! Але бажання ні причому. В Бразилії поважно застановляються над можливістю обмеження продукції кави, а передовсім ідуть змагання, щоби обнижити кошти продукції, а в першому ряді зменшити заробітні плати робітників. Можливо як найдешевший робітник на плянтаціях кави в Бразилії, це є клич і потрібна конечність бразилійських плянтаторів і стоячого за ними бразилійського уряду.

Лихі заробітки на плянтаціях кави є з другої сторони причиною, що старі робітники кидають працю на плянтаціях, і тяжко є приманити нових робітників з поміж еміґрантів.

Взагалі в бразилійській продукції кави слідна є затяжна кріза, а якби наступила знижка цін кави, то кріза переміниться в великий крах.

Сучасні умовини праці і зарібків на плянтаціях кави в Бразилії і безвиглядність на поправу цих умовин, не є сприятливі на це, щоби туди їхали українські робітники.

Тому Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами не радить їхати ні робітникам самим, а тим більше з родинами на плянтації кави до Бразилії.

Кому не байдужа справа української еміґрації повинен стати членом ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКРАЇНСЬКИМИ ЕМІҐРАНТАМИ у Львові. — Річна вкладка 6 зол.

Всячина.

АМЕРИКА КРАЇНА МІСТ.

По підрахунках, які оголосило цими днями американське міністерство хліборобства, вменшення фармерського населення Злучених Держав все ще продовжується. Рік тому всього населення в Америці рахували приблизно 120,511.000. З того лише 28,000.000 жило на фармах. Вся проча людність міська й індустріяльна. Іншими словами, на кожних сто людий в Америці припадає тільки 23 фармери та 77 мешканців села. Всі решта люди міста чи індустріяльної колонії.

Місто все ще заманює і притягає фармерське населення до себе. Декого „тягне на землю" і в 1928 році 1,362.000 осіб перейшло з міст на фарми. Але таких, що покидають фарму і тягнуть в місто, багато більше. Таких переселенців було на протязі року 1,960.000, так, що за один рік фарми опустіли на більше ніж пів міліона душ.

Те опустіння ішло би ще швидшим темпом, якби не те, що природний приріст на фармах більший, значить більше людий родиться і менше вмирає на фармах ніж у місті. На тисячу душ фармерського населення буває на рік 23 уродин а лише 8 смертий і той природний приріст потрохи припинює влюднення американських фарм.

Хроніка.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУЛЬ В ПЕРУ. Польський уряд відкриває в найблизчих днях консулят в Перу. Консулем буде п. В. Мазуркевич, визначний знавець еміґраційних справ.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ ЗА ОКЕАНОМ. Бувший посол уряду Петлюри, адвокат А. Марґолін, зложив в Бостоні, в Зєдинених Державах Америки, адвокатський іспит і відчинив канцелярію. На основі цього іспиту має він право виконувати адвокатську практику на терені стейту Мессечусетс.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА. Недалеко міста Ростеро, Саск. в Канаді мала місце автомобілева катастрофа. Автомобіль вивернувся, причім покалічилися еміґранти П. Слюзар, його жінка та трилітна дитина, Д. Собчук і Б. Яблонський. Всіх відвезено до шпиталю.

САО ПАВЛЬО — МІЛІОНОВЕ МІСТО. Населення столиці бразилійського стейту Сао Павльо виносить більше як один міліон мешканців. Місто Сао Павльо є осередком торговлі бразилійської кави. Його називають полудనево-американським Шікаґом. Домів у Сао Павльо в звиш 100.000 а в 1928 р. будовано нових 1236 домів.

ВИЛИВ ПАРАНИ. Подібно як Ніль в Єгипті, виливає що-року ріка Парана в Арґентині. Підчас цьогорічного виливу залила Парана кольонію „Дельту". На найвище положених місцях цеї кольонії стояла вода на 40 центиметрів. Більшість населення покинули цю кольонію. Осталися тільки ці кольоністи, які після тамошнього звичаю, побудували доми на палях.

ВІДВІДИНИ РІДНОГО КРАЮ. З Філядельфії приїхав відвідати рідний край д. Іван Белдик. Д. Ів. Белдик по званню фотоґраф, спеціяліст фільмових знимок. Він буде в Галичині ціле літо і хоче поробити фільмові знимки з українського побуту і памяткових місць, а також гарних краєвидів, особливо в Карпатах на Гуцульщині.

ВЕЛИКА ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. Філядельфія вже від 10 літ має постанову про плян великої Філядельфії. Але роботи не зачинали. Аж тепер, як Ню-Йорк оголосив, що виготовив за 7 літ плян 20-міліонового великого Ню-Йорку, який мав би вирости за чверть століття, Філядельфія теж пробудилась. Місто покликало до життя окрему комісію, якої провід обняв любитель штуки Джозеф Вайденер. Тепер сподіються, що та комісія виготовить плян великої Філядельфії на недалеку будучину. Вона має на меті подати також плян, як оживити і скріпити промисл в Філядельфії, аби дати їй підставу для виросту.

Біржа.

Гроші: Амер. доляр 8.87—8.87.50, канад. дол. 8.79—8.80.50, чеська кор. 0.26.25—0.26.50, австр. шілінґ 1.25—1.25.50, румун. лей 0.05.—0.05.25 французький франк 0.34.50—0.34.80, швайц. фр. 1.71.50—1.71.80, фунт штерлінґів 43.20—43.50, радянський червінець 17.50—18.

Золото: 20 кор. 36.30—36.50, 20 франків 34.20—34.50, 20 нім. марок 41.25—41.80, 10 російських рублів 46.

Срібло: Австр. кор. 0.63—0.63.50, 5 австр. корон 3.25—3.30, австр. фльорен 1.65—1.67, російський рубель 2.60—2.70, копійки за рубель 1.30—1.35.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський
З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.